

בלה זקצר ז"ל

בת חנה-לאה וצבי כגנוביץ (כהנוביץ) ז"ל

נולדה: בתוה"מ פסח, י"ח ניסן ה'תרס"ג - 15/4/1903

עלתה לארץ: ה' תשרי ה'תרפ"ו - 23/10/1925

נפטרה: כ"ה אדר ב' ה'תשנ"ה - 27/3/1995

בתוה"מ פסח לפני 92 שנים נולדה חברתנו בלה זקצר בעיר הגדולה קייב - שבאוקראינה (רוסיה - ברה"מ בעבר). אביה היה סוחר יערות אמיד שיחסו לדת היה ליברלי עם קצת שמירה על המסורת, והרבה יחס חם ואוהד לציונות. 11 השנים הראשונות של ילדותה בימי שלטונו של הצאר הרוסי, עברו עליה בנעימים. לדבריה כמעט לא סבלו בגלל אנטישמיות וחיו ברווחה. בלה למדה בבי"ס רוסי, נגנה על פסנתר, ובלתה שעות רבות כחברה באגודת הספורט "מכבי-קייב". שם במסווה של פעילות ספורטיבית חונכו ילדי ישראל לאהבת העם והארץ - לציונות.

כאשר פרצה מלחמת העולם ה-1, וברוסיה גם המהפכה הבולשביקית ומלחמת האזרחים, השתנו חייהם של בלה וכל בני משפחתה. לביתם הגדול והמרווח פלשה כנופיה של 7 פושעים מכנופיתו של פטליוורה הרוצח הידוע לשמצה. הם נשלו את המשפחה מרוב חזרי הבית תחת איומים, ודרשו דמי חסות... עוד ועוד איומים וסחיטת כספים... אך האיום הנורא ביותר שגם שבר את לב האב היה, שיחרגו את בניו לנגד עיניו. האב חלה קשות, דעך ומת... אחיה הגדול ממנה נטל על עצמו את הדאגה לפרנסת בני המשפחה, עודד את בלה בפעילותה הספורטיבית והציונית, ודאג שתמשיך ללמוד בגימנסיה ובאוניברסיטה. רק סמסטר אחד הספיקה בלה ללמוד בפקולטה לטבע, עד שקבלה את האישור לעליה לא"י, ואז נטשה הכל ועלתה לאניה "רוסלן".

היא הגיעה לנמל יפו בתשרי תשפ"ו (1925). שם על סיפון האניה הכירה לראשונה את רבקה ענבי תבל"א חברתנו. ביפו נפרדו דרכיהן, כאשר כל אחת פנתה לדרכה ויצאה לחפש את קרובי משפחתה. אח"כ תפגשנה שתיהן שוב, ותעבורנה את הדרך הארוכה והקשה של בנית הקיבוץ "בגשר הישנה" ובדלהמיה-אשדות, שנים רבות של שכנות וידידות טובה ותומכת בשיכון הוותיקים המערבי במרומי הקומה השניה.

לאחר שבקרה את קרוביה בת"א ובקיבוץ מרחביה, הצליחה בלה בעזרת קשריה (פרוטקציה-כלשונה) להתקבל "לפלוגת ג'יזרו" (גדרות-בשמה העברי) אשר שכנה בעפולה, שם נקזו וייבשו את הביצות שבסביבה. דוקא מאיר זקצר ז"ל שבשלב מאוחר ישא אותה לאשה - היה המתנגד לקבלתה, וזאת למה? בעוון "אי-ידיעת השפה העברית!"... את כל כספה שהביא מרוסיה, לקחו לטובת חבורת החלוצים, אך כשרצתה לכתוב מכתב למשפחתה ברוסיה, נאמר לה ש: "אין כסף עבור בול!!!"... ים של דמעות שפכה בלה, אך מקרה זה היה מסווג בין הצרות הקטנות שארעו לה.

מכיוון שלא עברה שום הכשרה חלוצית, היה לה מאוד קשה. לבלה שבאה ממשפחה אמידה, בת-טובים עדינה ומפונקת, לעמוד בכל התלאות והמחלות שפקדו אותה, ולעבוד בכל העבודות הקשות, שהיו מנת-חלקן של החלוצות בימים ההם.

לדוגמא ספרה לי, שאחרי יום העבודה הראשון שלה בכביסה, היתה חולה 3 ימים. כשעברה הפלוגה לחיפה, עבדה בלה בעבודות בית שונות. ונישאה למאיר זקצר ז"ל.

כאשר נשאה ברחמה את צביקה בנם הבכור, הוחלט אז בפלוגה בעקבות שכנועו של טבנקין, לעבור לגשר, כדי להשתתף בבנית מפעל החשמל ב"נהריים". עם לידתו של צביקה חלתה בלה בקדחת קשה. גופה שהותש בקדחת נתקף גם ע"י חיידקי השחפת ובמשך חצי שנה אסור היה לה לבוא במגע, ללטף ולחבק לנשק ולטפל בתינוקה הפעוט. כאב הלב היה גדול. אך בלה בכוח רצונה, החזיקה בחיים בחוזקה והתגברה על כל המחלות, הסתגלה לעבודה הקשה, ועבדה בפרדס ובמשתלת הפרחים, ילדה את אברהמיק בנה השני ועבדה בגן-הירק ובכרם. היתה בודאי ממשיכה בעבודה האהובה עליה בכרם... אלא שאז בקיץ 1954, כשעמדה בקבוץ מעגן לצידו של זקצר, בטכס האזכרה לזכרו של פרץ גולדשטיין ז"ל וחבריו הצנחנים, שנהרגו במלחה"ע ה-2... נפל המטוס הקל על הקהל הרג ופצע עשרות חברים מהארץ וישובי העמק. זקצר נפצע קל ובלה נפצעה קשה יותר ובמשך שנה לפחות היתה נתונה בתוך גבס.

לאחר שהחלימה, עברה לעבודה קלה יותר במחסן בגדי-הילדים. שם הצטיינה ברקמה ובמלאכת יד. בלה התאמצה בכל מאודה ויכולתה, ולמרות כל המיחוסים והמכאובים - לעבוד! ואחרי העבודה לנקות ולטפח את דירתם. לפני כ-15 שנה, בקיץ 1980 נפטר בעלה מאיר זקצר שהיה מעמודי התווך בקיבוץ. בלה לא רצתה להבין ולקבל את רוע הגזירה, איך יתכן שדוקא זקצר שאותו העריכה והעריצה, שהיה גיבור וחזק בעיניה, מת - ואילו היא החלושה נשארה בחיים???

שמונה שנים אח"כ בסוף קיץ 1988 - נפטרה דרורה ז"ל - כלתה הצעירה והאהובה (אשתו של אברהמיק), ובלה שוב, לא רצתה להבין ולקבל את הגזירה הקשה. ובכל פעם שנפגשנו היתה אומרת: "למה? למה לא אותי לקח ה' - במקום את דרורה? ואני הרי כבר זקנה וחולה ולא מביאה תועלת לאף אחד...". בלה לא נרגעה וכאבה לא שכן. השמיעה, הראיה הלכו וזכו... משא 90 שנותיה הלך והעיק עליה יותר ויותר, גבה שח ונכפף יותר ויותר אל האדמה שאליה כל-כך רצתה להגיע, לזכות כבר במנוחה.

השנים האחרונות היו מאוד קשות לה. קשות גם למטפלים בה "בבית-אחדות", וקשות מאוד מאוד לבני משפחתה, ביחוד לצעירים שבהם, שלא יכלו להבין מה קרה לסבתא-רבה שלהם? אך הם המשיכו לבוא ולבקר אותה למרות כל הקשיים...

בתוך כוורת דבורים או בקן הנמלים יש רק מלכה אחת, ויש חיילים מגינים, ויש המון-המון פועלות שעובדות בחריצות יום-יום, ובלעדיהן אין למלכה על מי למלוך, ולחיילים על מי להגן. בחברה הקיבוצית שלנו יש מזכיר ומרכזי ענפים ומוסדות ועוד תפקידים חשובים, ויש המון-המון פועלות ופועלים שעובדים בחריצות יום-יום. שעובדים במטע ובשדה, במפעל, במחסן הבגדים, בחדר האוכל ובבית-ילדים ממש כמו בלה ז"ל ובלעדיהם לא יכול להיות קיבוץ!!!

קשיים וצער עברו על בלה אך גם שמחות בהיוולד נכדים ונינים ושמחות על הישגיהם. לכל זמן, ועת לכל חפץ בעולם הזה. וזה הזמן להפרד מבלה, לשלום. היי שלום בלה.

בהערכה רבה - עמליה דיין.